

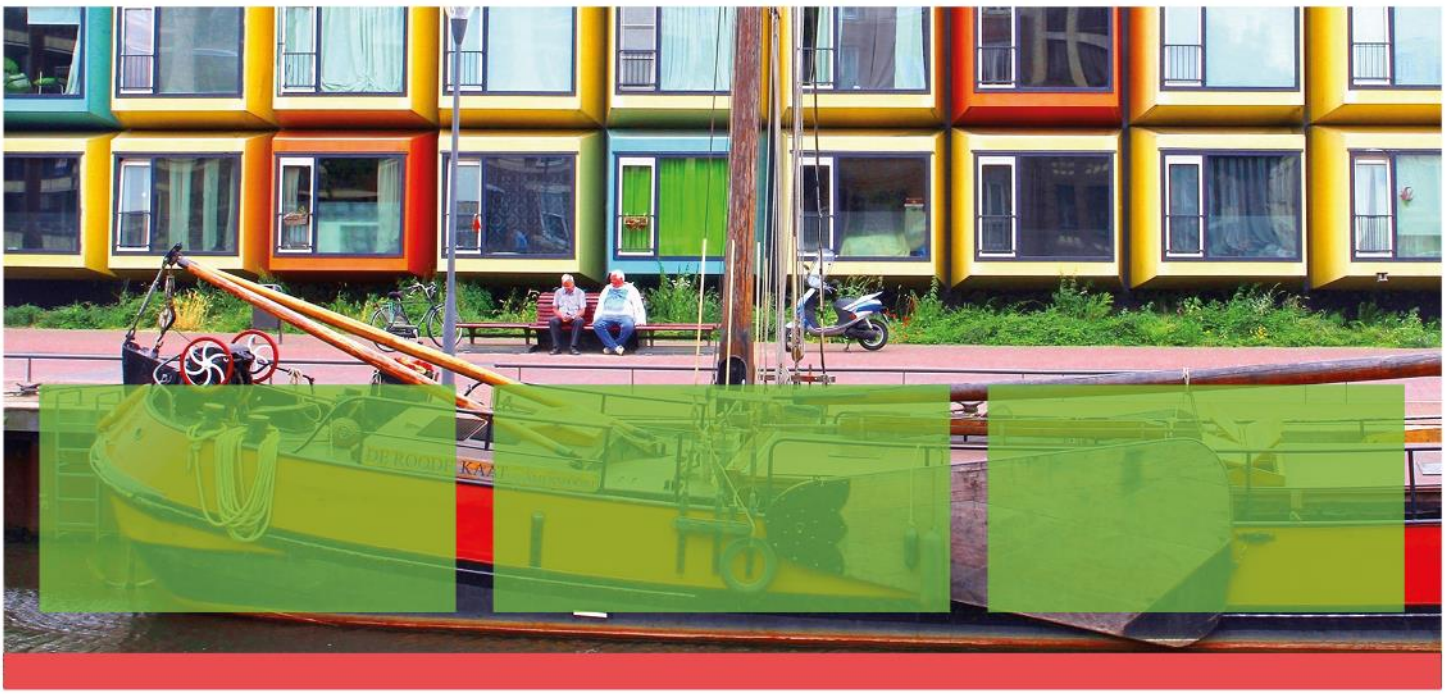

Inventarisatie behoefte woonwagen-standplaatsen

Gemeente Harderwijk

2 maart 2020

concept

COMPANEN ADVIES VOOR WONINGMARKT EN LEEFOMGEVING

COMPANEN ADVIES VOOR WONINGMARKT EN LEEFOMGEVING

DATUM	2 maart 2020
TITEL	Inventarisatie behoefte woonwagen-standplaatsen
ONDERTITEL	[Voer hier een ondertitel in]
OPDRACHTGEVER	Gemeente Harderwijk
AUTEUR(S)	Jeroen Wissink Valentine Reijers
PROJECTNUMMER	243.105
STATUS	concept

Tivolilaan 205
6824 BV Arnhem
Postbus 1174
6801 BD Arnhem

info@companen.nl
www.companen.nl
(026) 351 25 32

BTW NL001826517B01
IBAN NL95RABO0146973909
KVK 09035291

Inhoud

1 Belangrijkste conclusies 4

2 Inleiding 6

3 Beschrijving huidige situatie 8

3.1 Het huidige aanbod standplaatsen 8

3.2 Analyse bewoners woonwagenstandplaatsen 10

4 Huidige en verwachte vraag naar standplaatsen 11

4.1 Verhuiswens van hoofdbewoners 12

4.2 Verhuiswens van inwonenden 12

4.3 Verhuiswens van vertrokkenen 12

4.4 Vraag naar woonwagenstandplaatsen 13

4.5 Vrijkomende standplaatsen door natuurlijk verloop 13

1 Belangrijkste conclusies

Aanleiding onderzoek

In de afgelopen periode is de aandacht voor woonwagenstandplaatsen toegenomen. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft in juli 2018 een nieuw beleidskader uitgewerkt dat gemeenten handreikingen biedt voor beleidsvorming rondom woonwagens. Dit nieuwe beleidskader verduidelijkt dat recht dient te worden gedaan aan de culturele identiteit die samenhangt met deze woonvorm. Gemeenten dienen beleid voor woonwagens en standplaatsen vast te stellen als onderdeel van het volkshuisvestingsbeleid. Dit beleid dient voldoende rekening te houden met en ruimte te geven voor het woonwagenleven van woonwagenbewoners. Hiervoor is nodig dat de behoefte aan standplaatsen helder is, zodat gemeenten ervoor kunnen zorgen dat het aantal standplaatsen in een redelijke verhouding staat tot de daadwerkelijke vraag aan standplaatsen bij woonwagenbewoners. De gemeente Harderwijk heeft daarom besloten om dit onderzoek uit te voeren om de actuele vraag naar woonwagenstandplaatsen inzichtelijk te maken.

Belangrijkste conclusies onderzoek

- Harderwijk telt momenteel 56 standplaatsen verdeeld over 6 woonwagenlocaties. Deze 56 standplaatsen worden bewoond door 132 personen.
- De leeftijdsverdeling van de huidige woonwagenbevolking in Harderwijk komt overeen met de leeftijdsverdeling in de hele gemeente Harderwijk, met uitzondering van het aantal ouderen. Er wonen naar verhouding relatief weinig 75-plussers in een woonwagen. In totaal gaat het om 3% van de woonwagenbewoners en dit is beduidend lager dan het totale aandeel 75-plussers in Harderwijk (8%).
- Op dit moment is 34% een éénpersoonshuishouden en 20% een tweepersoonshuishouden. Circa 39% is een (éénouder)gezin. Daarnaast zijn er 4 huishoudens die meerdere generaties huisvesten.
- Er is een directe vraag naar circa 8 plaatsen afkomstig vanuit thuiswonende woonwagenbewoners die op korte termijn willen verhuizen. Daarnaast is er een toekomstige vraag op middellange termijn van drie thuiswonende woonwagenbewoners.
- Huishoudens die in de afgelopen 10 jaar zijn verhuisd van een woonwagen naar een ‘stenen huis’ in de gemeente Harderwijk zijn benaderd met een vragenlijst. Van in totaal 5 respondenten kregen we een ingevulde vragenlijst terug. Alle 5 respondenten zouden graag willen terugkeren naar een woonwagenstandplaats. Daarmee bestaat de directe vraag vanuit de groep vertrokkenen uit 5 woonwagenstandplaatsen.

Samengevat leidt dit tot de volgende vraag:

Doelgroep	**Vraag**
Vraag van inwonenden op korte termijn	8 plaatsen
Vraag van inwonenden op middellange termijn (2 tot 5 jaar)	3 plaatsen
Vraag van vertrokken woonwagenbewoners	5 plaatsen
Totale vraag binnen nu en 5 jaar	**16 plaatsen**
Vrijkomend aanbod binnen nu en 5 jaar	2 tot 3
Additionele (actuele) vraag gemeente Harderwijk	**13 tot 14 plaatsen**

In de komende vijf jaar ramen we de vraag naar woonwagenstandplaatsen op circa 16 plaatsen. Houden we rekening met vrijkomend aanbod dan bedraagt de additionele vraag in de komende vijf jaar 13 tot 14 plaatsen.

Aanbevelingen voor vervolg

- In de afgelopen jaren is er slechts een beperkt aantal standplaatsen beschikbaar gekomen. Op basis van verhuurgegevens is het dan ook lastig een beeld te vormen van de (actuele) vraag naar woonwagenstandplaatsen. Om de toekomstige behoefte aan woonwagenstandplaatsen te kunnen (blijven) monitoren strekt het daarom tot aanbeveling om de wacht-/inschrijflijst voor woonwagenstandplaatsen open te stellen voor mensen die op zoek zijn naar een woonwagenstandplaats.
- De huidige vraag naar woonwagenstandplaatsen is in beeld gebracht op basis van een vragenlijst onder woonwagenbewoners. Ook mensen die in de afgelopen 10 jaar van een standplaats in de gemeente Harderwijk waren vertrokken zijn benaderd in het kader van dit behoefteonderzoek, met als doel de vraag van mogelijke spijtoptanten in beeld te krijgen. Er is een kans dat mensen die wel op zoek zijn naar een woonwagenstandplaats niet aan het onderzoek hebben deelgenomen. Dit versterkt de aanbeveling om een wacht-/inschrijflijst voor woonwagenstandplaatsen op te stellen. Op deze manier kunnen woningzoekenden die niet op de inventarisatielijst staan zich alsnog aanmelden. De kans dat een groot aantal mensen op de inventarisatielijst ontbreekt lijkt echter klein.
- Dit onderzoek geeft inzicht in de actuele vraag naar woonwagenstandplaatsen in de gemeente Harderwijk. Omdat de woningvraag zich doorgaans niet beperkt tot gemeentegrenzen, is het van belang ook de behoefte in de regio in beeld te hebben. Op deze manier kan in regionaal verband woonbeleid opgesteld -en afgestemd- worden om woonwagenbewoners te huisvesten.
- Dit onderzoek biedt inzicht in de kwantitatieve behoefte aan standplaatsen. Hierbij is niet gekeken naar de mogelijkheden om nieuwe standplaatsen te realiseren. Een vervolgstap is om te inventariseren waar mogelijkheden liggen voor realisatie van een nieuwe locatie.

2 Inleiding

Aanleiding

In de afgelopen periode is de aandacht voor woonwagenstandplaatsen toegenomen. Mede naar aanleiding van uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, het College voor de Rechten van de Mens en de Nationale Ombudsman heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in juli 2018 een nieuw beleidskader uitgebracht dat gemeenten handreikingen biedt voor de beleidsvorming rondom woonwagens. Dit nieuwe beleidskader verduidelijkt dat recht dient te worden gedaan aan de culturele identiteit die samenhangt met deze woonvorm.

Uitgangspunt blijft dat huisvestingsbeleid een primaire verantwoordelijkheid van de gemeente is. Gemeenten dienen beleid voor woonwagens en standplaatsen vast te stellen als onderdeel van het volkshuisvestingsbeleid. Dit beleid dient voldoende rekening te houden met en ruimte te geven voor het woonwagenleven van woonwagenbewoners. Hiervoor is nodig dat de behoefte aan standplaatsen helder is, zodat gemeenten ervoor kunnen zorgen dat het aantal standplaatsen in een redelijke verhouding staat tot de daadwerkelijke vraag aan standplaatsen bij woonwagenbewoners.

Het nieuwe beleidskader is één van de aanleidingen voor de gemeente Harderwijk om de behoefte aan standplaatsen in de eigen gemeente tegen het licht te houden. De gemeente heeft op dit moment 56 standplaatsen voor woonwagens op haar grondgebied. In de afgelopen jaren zijn er geen standplaatsen toegevoegd. De standplaatsen zijn in eigendom van de corporaties Uwoon en Omnia Wonen en de toewijzing van standplaatsen loopt via platform Huren Noord-Veluwe.

De gemeente wil graag weten of het huidige aantal standplaatsen in de gemeente volstaat voor de lokale behoefte. De centrale vraagstelling in dit onderzoek luidt als volgt:

Hoe groot is de behoefte naar standplaatsen in de gemeente Harderwijk?

Belangrijke achtergronden in het onderzoek

De gemeente Harderwijk hanteert geen aparte wachtlijst voor standplaatsen. Vrijkomende standplaatsen worden aangeboden via het platform Huren Noord Veluwe. Iedere ingeschreven ‘woningzoekende’ kan reageren op de vrijkomende standplaatsen.

Onderzoeksmethodiek

Om een antwoord te geven op de centrale onderzoeksvraag is op basis van gegevens uit de Bevolkingsregistratie Personen (BRP) van de gemeente Harderwijk de huidige bevolkingsopbouw van woonwagenbewoners in beeld gebracht. Daarnaast is door middel van een vragenlijst een behoeftepeiling uitgevoerd onder drie doelgroepen:

- Inwonende familieleden van 16 jaar en ouder die momenteel in een woonwagen wonen.
- Hoofdbewoners van woonwagens.
- Mensen die in de afgelopen tien jaar vanuit een woonwagen zijn verhuisd naar een ‘reguliere’ woning.

Alle drie de doelgroepen hadden de mogelijkheid de vragenlijst schriftelijk of online in te vullen. Halverwege de veldwerkperiode is een herinneringsbrief gestuurd. Op deze manier is getracht de respons te maximaliseren.

Responsoverzicht

In de onderstaande tabel is het responsoverzicht per doelgroep opgenomen. De respons onder thuiswonende jongeren en hoofdbewoners is met bijna 60% redelijk goed te noemen. Dit geldt echter niet voor de vertrokken bewoners. In totaal hebben 5 van de 26 aangeschreven mensen meegedaan aan de enquête.

Tabel 2.1: Gemeente Harderwijk. Respons enquête behoefte aan woonwagenstandplaatsen

	Aangeschreven	Respons	Percentage
Thuiswonende jongeren	19	11	58%
Hoofdbewoners	56	32	57%
Vertrokken bewoners	26	5	19%

Bron: Enquête Woonwagenbewoners Harderwijk, 2019.

De enquête geeft een beeld van de actuele vraag naar woonwagenstandplaatsen. Aan de aanbodzijde is het van belang een inschatting te maken van het aantal standplaatsen dat door doorstroming of overlijden zal vrijkomen in de komende jaren. We doen dit op basis van de leeftijdsverdeling van de huidige woonwagenbewoners.

3 Beschrijving huidige situatie

In dit hoofdstuk gaan we nader in op het huidige aanbod standplaatsen in de gemeente Harderwijk. Hoeveel locaties zijn er en hoe verhoudt dit zich tot andere gemeenten in Nederland?

3.1 Het huidige aanbod standplaatsen

Harderwijk telt momenteel 56 standplaatsen verdeeld over 6 woonwagenlocaties. De standplaatsen worden verhuurd door de woningcorporaties Uwoon en Omnia Wonen. Het grootste deel van de standplaatsen (41) is in beheer van Uwoon. Van de woonwagens is 64% in eigendom van de bewoners en de overige 36% van de corporaties.

Tabel 3.1: Gemeente Harderwijk. Aantal locaties en standplaatsen.

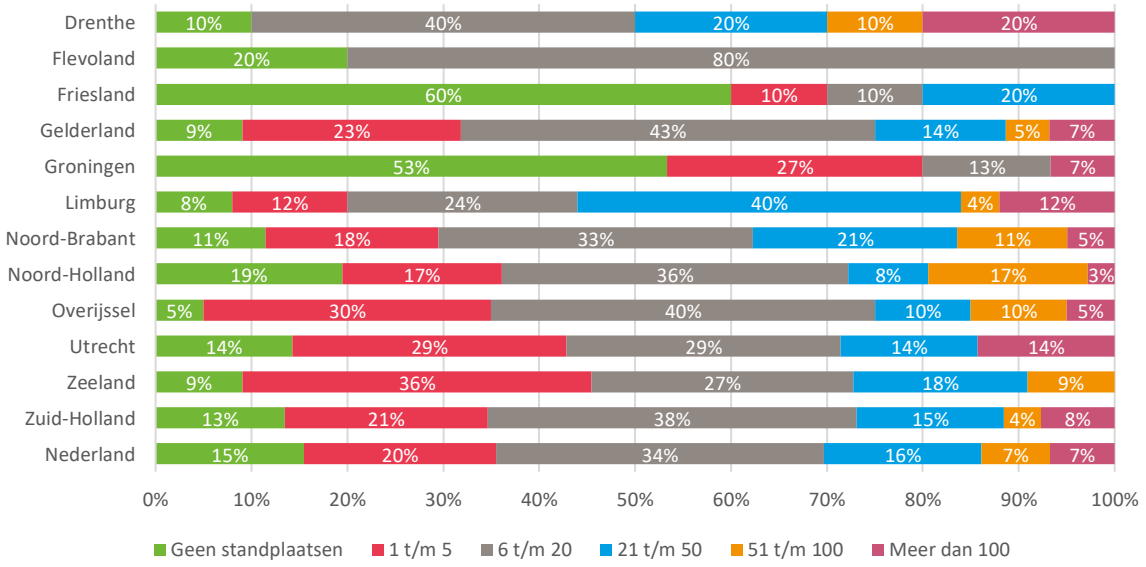
Locatie	Aantal standplaatsen	Standplaatsen incl. woonwagen	Standplaatsen excl. woonwagen	Verhuur en beheer door
1. Ariadreef	12	4	8	Corporatie Uwoon
2. Boomkamp	7	1	6	Corporatie Uwoon
3. De Sypel	6	2	4	Corporatie Omnia Wonen
4. Deventerweg	12	2	10	Corporatie Uwoon
5. Slauerhoffstraat	10	5	5	Corporatie Uwoon
6. Wikkemeen	9	6	3	Corporatie Omnia Wonen
Totaal	**56 (100%)**	**20 (36%)**	**36 (64%)**	

Bron: Gemeente Harderwijk, 2019

Vergelijking aantal woonwagenstandplaatsen

In opdracht van het ministerie van BZK heeft Companen een inventarisatie uitgevoerd van het aantal standplaatsen in Nederlandse gemeenten. Hieruit blijkt dat ongeveer een derde van de Nederlandse gemeenten tussen de 6 tot en met 20 standplaatsen heeft. In de provincie Gelderland is dit aandeel iets hoger en heeft 43% van de gemeenten tussen de 6 tot en met 20 standplaatsen.

*Figuur 3.1 Aandeel gemeenten naar aantal standplaatsen per provincie**

Bron: Companen, 2018

Aandeel standplaatsen op de woningvoorraad

Het aandeel woonwagenstandplaatsen in ten opzichte van het totaal aantal woningen in de gemeente verschilt sterk per provincie. Onderstaande tabel toont het aantal standplaatsen per provincie, zowel in absolute aantallen als afgezet tegen de totale woningvoorraad in de gemeenten.

*Tabel 3.5 Aantal standplaatsen per provincie, absoluut en t.o.v. de woningvoorraad**

	Aantal standplaatsen	Omvang woningvoorraad	Aantal standplaatsen per 1.000 woningen	Aantal gemeenten in beeld
Drenthe	387	198.044	2,0	10 van 12
Flevoland	55	160.105	0,3	5 van 6
Friesland	84	105.591	0,8	10 van 20
Gelderland	1.092	781.743	1,4	44 van 53
Groningen	174	207.710	0,8	15 van 20
Limburg	928	471.852	2,0	25 van 33
Noord-Brabant	1.740	1.089.722	1,6	61 van 64
Noord-Holland	832	1.112.063	0,7	36 van 48
Overijssel	459	424.675	1,1	20 van 25
Utrecht	604	475.825	1,3	21 van 26
Zeeland	154	154.058	1,0	11 van 13
Zuid-Holland	1.214	1.499.154	0,8	52 van 60
Nederland	**7.723**	**6.680.542**	**1,2**	**310 van 380**
Gemeente Harderwijk	***56***	***22.834***	***2,4***	

** Gebaseerd op gegevens die door gemeenten, corporaties en overige organisaties zijn aangeleverd (N=310).*
Companen, 2018

Op basis van de inventarisatie telt Nederland ruim 7.720 standplaatsen voor woonwagens. Het werkelijke aantal ligt naar verwachting hoger omdat niet alle gemeenten dit onderzoek zitten (310 van de 380 gemeenten). Gemiddeld zijn er 1,2 standplaatsen per 1.000 woningen. De gemeente Harderwijk zit daar met 2,4 standplaatsen per 1.000 woningen fractie boven. In vergelijking met de provincie Gelderland (1,4 plaatsen per 1.000 woningen) telt Harderwijk relatief veel standplaatsen.

3.2 Analyse bewoners woonwagenstandplaatsen

Op basis van de Basisregistratie Personen (BRP) is de huidige samenstelling van de bevolkingsopbouw van woonwagenbewoners in beeld gebracht. In totaal staan er 132 personen ingeschreven op een woonwagenstandplaats in Harderwijk.

Tabel 3.1: Gemeente Harderwijk. Leeftijdsopbouw bewoners woonwagenstandplaatsen,

	Aantal personen woonwagen-standplaatsen	**Aandeel**	***Totaal % bevolking Harderwijk***
0 t/m 14 jaar	26	20%	*18%*
15 t/m 24 jaar	17	13%	*12%*
25 t/m 34 jaar	14	11%	*12%*
35 t/m 54 jaar	40	30%	*27%*
55 t/m 64 jaar	15	11%	*13%*
65 t/m 74 jaar	16	12%	*11%*
75 jaar en ouder	4	3%	*8%*
Totaal	132	100%	*100%*

Bron: Gemeente Harderwijk, 2019

De leeftijdsverdeling van de huidige woonwagenbewoners komt redelijk overeen met de leeftijdsverdeling van de totale bevolking in Harderwijk. Wel valt op dat er relatief weinig 75-plussers in een woonwagen wonen. In totaal gaat het om 3% van de woonwagenbewoners en dit is beduidend lager dan het totale aandeel 75-plussers in Harderwijk (8%).

Tabel 3.3: Gemeente Harderwijk. Huishoudenssamenstelling bewoners woonwagenstandplaatsen

	Aantal huishoudens woonwagen-standplaatsen	**Aandeel**	***Totaal % huishoudens Harderwijk***
1 persoonshuishouden	19	34%	*33%*
2 persoonshuishouden	11	20%	*29%*
1-ouder gezin	5	9%	*7%*
2-ouder gezin	17	30%	*30%*
Anders	4	7%	*0%*
Totaal	56	100%	*100%*

Bron: Gemeente Harderwijk, 2019

De 132 personen wonen verdeeld over 56 adressen. In totaal is een derde een éénpersoonshuishouden en 20% een tweepersoonshuishouden. Circa 40% is een (eenouder)gezin. Daarnaast hebben vier huishoudens een andere samenstelling. Dit kan zijn dat er meerdere volwassenen wonen op een adres of dat er meerdere generaties in een huishouden zitten. Het gaat hierbij waarschijnlijk om grootouders met inwonende kind(eren) en kleinkind(eren).

4 Huidige en verwachte vraag naar standplaatsen

Om zicht te krijgen op de behoefte aan woonwagenstandplaatsen in de gemeente Harderwijk zijn verschillende analyses uitgevoerd.

Afgelopen jaren slechts beperkt standplaatsen vrijgekomen

Duidelijk is dat standplaatsen in de afgelopen periode beperkt beschikbaar zijn gekomen. Dat blijkt uit onderstaande tabel waarin meer dan de helft van de hoofdbewoners aangeeft dat ze al langer dan 20 jaar op dezelfde plek wonen.

Tabel 4.1: Gemeente Harderwijk. Hoe lang woont men op de huidige locatie? (hoofdbewoners)

	Aantal	%
5 tot 10 jaar	4	13%
10 tot 20 jaar	9	28%
Langer dan 20 jaar	18	56%
Onbekend	1	3%
Totaal	**32**	**100%**

Bron: Enquête Woonwagenbewoners Harderwijk, 2019.

Grote interesse in kopen van standplaats bij hoofdbewoners

Momenteel worden alle standplaatsen verhuurd door de woningcorporaties Omnia Wonen en Uwoon. Van de woonwagens is 36% in eigendom van de corporaties en de overige 64% in eigendom van de huurder van de standplaats. Aan alle hoofdbewoners is gevraagd of ze interesse hebben in het kopen van hun huidige standplaats. Van de hoofdbewoners geeft 81% aan interesse te hebben in het kopen van de huidige standplaats. Vier bewoners geven aan misschien interesse te hebben en twee bewoners hebben geen interesse in het kopen van de standplaats.

Tabel 4.2: Gemeente Harderwijk. Interesse in het kopen van de woonwagenstandplaats (hoofdbewoners)

	Aantal	%
Ja	26	81%
Misschien	4	13%
Nee	2	6%
Totaal	**32**	**100%**

Bron: Enquête Woonwagenbewoners Harderwijk, 2019.

4.1 Verhuiswens van hoofdbewoners

Van de 32 hoofdbewoners die de vragenlijst hebben ingevuld, geven 3 respondenten aan misschien te willen verhuizen naar een andere standplaats in de gemeente Harderwijk. Eén respondent wil over meer dan 5 jaar verhuizen. De andere 2 respondenten weten niet binnen welke termijn ze willen verhuizen.

- Twee respondenten geven de voorkeur aan een koopwoonwagen op een eigen standplaats.
- Een respondent geeft aan geen voorkeur te hebben voor koop of huur van standplaats en woonwagen.

4.2 Verhuiswens van inwonenden

De 11 inwonenden die de vragenlijst hebben ingevuld geven allemaal aan dat ze binnen 5 jaar zelfstandig willen wonen en daarbij opzoek zijn naar een woonwagenstandplaats in de gemeente Harderwijk. De voorkeur gaat voor alle respondenten uit naar een koopwoonwagen op eigen standplaats. Twee inwonenden geven aan ook interesse te hebben in een huurwoonwagen op een gehuurde standplaats.

Figuur 4.1: Termijn waarbinnen inwonenden zelfstandig willen gaan wonen

Bron: Enquête Woonwagenbewoners Harderwijk, 2019.

Bijna de helft van de inwonenden wil binnen een jaar zelfstandig wonen, en ruim een kwart binnen een tot twee jaar. Er is 1 respondent die binnen 2 tot 5 jaar wil verhuizen (9%). De overige twee respondenten (18%) hebben aangegeven het niet te weten. Van de 11 respondenten staan er 8 ingeschreven als woningzoekende bij Huren Noord-Veluwe.

4.3 Verhuiswens van vertrokkenen

In totaal hebben vijf respondenten die in de afgelopen jaren zijn vertrokken de vragenlijst ingevuld. Deze 5 respondenten hebben allemaal plannen om te gaan verhuizen en zijn daarbij op zoek naar een woonwagenstandplaats in de gemeente Harderwijk. Van de 5 respondenten willen er 4 binnen een jaar verhuizen. De overgebleven respondent wil graag binnen 1 tot 2 jaar verhuizen. Drie vertrokkenen zijn op zoek naar een koopwoonwagen op eigen standplaats. Eén respondent is op zoek naar een huurwoonwagen op een gehuurde standplaats en één respondent geeft aan geen voorkeur te hebben. De vertrokkenen zullen bij verhuizen de gewenste woonwagen betrekken met 2 of meer dan 2 personen. De 5 vertrokken woonwagenbewoners staan allemaal ingeschreven als woningzoekende bij Huren Noord-Veluwe.

In het onderstaande overzicht staat de verhuiswens per groep weergegeven.

Tabel 4.3: Gemeente Harderwijk. Verhuiswensen per doelgroep

	Ja, wil verhuizen	Wil misschien verhuizen	Nee, wil niet verhuizen	Totaal
Hoofdbewoners	0	3	29	32
Inwonenden	11	0	0	11
Vertrokkenen	5	0	0	5

Bron: Enquête Woonwagenbewoners Harderwijk, 2019.

4.4 Vraag naar woonwagenstandplaatsen

Totale vraag naar standplaatsen

Op basis van de voorgaande analyses concluderen we het volgende:

- Er is een relatief grote vraag van woonwagenbewoners die momenteel inwonend zijn en zelfstandig willen gaan wonen. In totaal gaat het om 11 personen. Van deze groep geeft bijna driekwart aan op korte termijn te willen verhuizen (binnen twee jaar) en een kwart pas over twee jaar of langer. Voor de meeste woningzoekenden geldt dat ze staan ingeschreven bij Huren Noord-Veluwe.
- Er is een directe vraag van vertrokken woonwagenbewoners die op basis van de enquête aangeven op zoek te zijn naar een standplaats. In totaal gaat het om 5 plaatsen.
- In totaal geven drie hoofdbewoners te willen verhuizen naar een andere standplaats. Dit resulteert niet in een extra (netto) toevoeging van standplaatsen omdat door verhuizen ook weer plaatsen vrijkomen.

Samengevat leidt dit tot de volgende vraag naar nieuwe standplaatsen:

Doelgroep	Vraag
Vraag van inwonenden op korte termijn	8 plaatsen
Vraag van inwonenden op middellange termijn (2 tot 5 jaar)	3 plaatsen
Vraag van vertrokken woonwagenbewoners	5 plaatsen
Totaal	**16 plaatsen**

4.5 Vrijkomende standplaatsen door natuurlijk verloop

Bestaande woonwagenstandplaatsen komen beschikbaar bij vertrek van bewoners. Per 1 januari 2019 wonen er vier 75-plussers in woonwagens. Statistisch beschouwd is het aannemelijk dat er binnen nu en vijf jaar 2 tot 3 plaatsen vrijkomen door vertrek van ouderen of door overlijden. Over tien tot vijftien jaar komen naar verwachting meer standplaatsen vrij vanwege de grote groep bewoners die nu in de leeftijdsklasse 55 tot en met 64 jaar zit.